

Børnegruppernes værdi- og handlegrundlag

Vi lægger stor vægt på, at børnene bor i så familielignende omgivelser som muligt, hvor de kan føle sig trygge og godt tilpas. I hver gruppe bor der omkring syv børn i alderen 7-16 år. De mindste børn deler ofte værelse med et jævnaldrende barn, og vi tager i videst muligt omfang hensyn til, at børnene supplerer hinanden på en god måde. De ældre børn får enkeltværelser, ofte omkring pubertetsalderen.

Vi støtter børnene i at vænne sig til at skifte mellem at bo på skolen og at bo hjemme. Forældrene kan sagtens spille en meget central rolle i deres barns liv, selvom barnet i hverdagen bor på Marjatta. Vi kommer aldrig til at træde i stedet for eller erstatte forældrene.

Hverdagens rytme

Dagen veksler mellem aktivitet og ro. Denne vekselvirkning gentages rytmisk i hele ugens forløb og brydes i weekenden og ferierne.

Godmorgen

Kl. 7.00 bliver børnene vækket stille og roligt, gerne med levende musik. De begynder at vaske sig, klæde sig på, og vi hjælper dem efter behov. Påklædning og sengeredning er også en del af deres individuelle træning. En kan ikke vride kluden, men klarer bukseknapper fint, mens en anden har problemer med sengeskuffen, men er god til at vende tøjet rigtigt. Herigennem udvikles deres kunnen. Nogle børn har også små pligter og hjælper med at forberede morgenmad.

Morgensamling

Morgensamlingen er et vigtigt punkt på dagen. Alle i huset mødes, lærerne kommer og en ny dag starter. Det er en lille stund, hvor både børn og voksne er i ro og fornemmer sig selv som en del af helheden. Til morgensamlingen danner vi en stor kreds. Vi spiller musik på klaver eller fløjte, siger et lille vers i kor, og synger en årstidssvarende sang. Dermed trænes barnet både i at lytte i ro og selv tage aktivt del i sangen. Til sidst tager vi hinanden i hænderne og ønsker en god morgen for alle. Her efter går eleverne sammen med deres klasselærer over i skolen.

Eftermiddag

Efter middagsmaden, som spises gruppevis i den store spisestue, er der nu plads til den frie leg for de yngste, mens de ældre går tilbage i skolen. De yngste børn går ud og leger på tværs af grupperne på legepladsen. Flere gange om ugen går vi tur i skoven, og der er en egentlig ridetime, hvor børnene får mulighed for at ride i skoven. Børnene kommer ud uanset vejret, dog vil tiden på legepladsen ofte afkortes i vinterhalvåret og børnene leger da sammen inden døre.

Kl. 15.00 får børnene en forfriskning i form af saft, kage eller brød. Eftermiddagen indeholder som oftest enkelte skolefag, dog kun nogle få gange om ugen for de yngste børn. Om eftermiddagen nyder børnene at få lov til at besøge hinanden på tværs af grupperne eller lege videre på legepladsen.

Sidst på dagen dæmpes aktivitetsniveauet, der falder ro over børnene og alle forbereder sig til aftenen. En gang om ugen samles de yngste klasser til dukketeater. På de andre dage læses højt eller fortælles historie i de sene eftermiddagstimer.

Det er også ved denne tid børnene rydder op på værelset, dækker bord til aftensmad etc. Inden aftensmaden mødes alle børnene fra grupperne til aftensamling. Her siges et vers og en medarbejder spiller en lille melodi, hvorefter alle tager hinanden i hænderne og ønsker en god aften

til alle.

Aften

Så går vi til aftensmad i grupperne. Efter aftensmaden går de mindste børn i gang med at forberede sig til natten. De skal rede seng, vaske sig og tage nattøj på. Stemningen i gruppen er rolig. Børnene samles på et af værelserne. Vi tænder stearinlys, læser en historie og synger en sang. Derefter går børnene i seng, og medarbejderne siger godnat til hvert enkelt barn. Vi snakker om dagens oplevelser og eventuelt om dagen, der kommer.

Derefter siger vi et godnatvers med hvert barn, som derefter puster sit stearinlys ud. Vi prøver på denne måde at hjælpe barnet ind i søvnen på en god måde, så det bliver klar til at møde den nye dag.

De store børn er længere oppe. Nogle aftener bliver de i gruppen og læser, spiller spil eller andet. 2-3 gange om ugen er de sammen med de store fra de andre børnegrupper og leger, går tur eller andre aktiviteter. Sengen bliver redt, børnene vasker sig og tager nattøj på, og der siges godnat til dem på samme måde som til de mindre børn.

En god nattesøvn vægtes meget højt i det helsepædagogiske arbejde. Da mange udviklingshæmmede børn har store søvnproblemer, er det vigtigt, at der opbygges de helt rigtige rammer, for at børnene kan få en god søvn. Det har stor betydning for, hvordan barnet trives og udvikler sig.

Daggruppen

Nogle af de yngste elever, typisk fra 1.-5. klasse, bor stadig hos deres forældre. De møder i daggruppen om morgenen, hvor de måske har behov for et ekstra måltid, måske for stille leg før skoledagen begynder. De går i skole på Marjatta og mødes igen til middag, hvor de spiser sammen. Dagligdagen og de pædagogiske værdier er de samme som for døgneleverne, og vi lægger vægt på, at dageleverne deltager i fritidsaktiviteter sammen med deres ligestillede kammerater. I daggruppen kan man slappe af, høre historie, spille spil og lege. Dageleverne tager hjem med taxa kl. 16.00 fra mandag til torsdag og kl. 15.00 om fredagen. Daggruppen har åbent i skolesommerferiens første og sidste uge.

Aflastning

Efter aftale med Marjatta og barnets hjemkommune/region kan dagelever i begrænset omfang tilbydes aflastning i weekender, i en dag i løbet af ugen og i ferier. Aflastning foregår i de fire børnegrupper sammen med døgneleverne.

Ugens rytme

For at skabe rytme i ugens forløb har barnet aktiviteter på bestemte ugedage. Det kan være ridning, svømning, ungdomsklub, sangleg. Alt dette skaber overblik og tidsperspektiv for barnet. De enkelte ugedage markeres også ved, at vi på bestemte dage spiser noget bestemt f.eks. suppe om onsdagen, fisk om torsdagen og kød om søndagen.

Weekenderne er anderledes. To weekender om måneden tager børnene hjem til familien. I de øvrige weekender bruger vi lørdagen til huslige sysler sammen med børnene om formiddagen, mens der om eftermiddagen er aktivitetsgrupper. Disse eftermiddage afsluttes med en lørdagspakke hjemmefra. Den indeholder ofte et brev, en lille ting eller lidt slik.

Søndagene bærer præg af en mere højtidelig stemning, hvor alle tager pænt tøj på, og har morgensamling med bibeltekst og et vers, der passer til søndagen.

I weekender og ferier er der mulighed for, at eleverne selv kan lave mad sammen med medarbejderne. Det har stor pædagogisk værdi, da eleverne lærer at omgås køkkenredskaber og får indblik i, hvordan forskellige råvarer tilberedes. I denne forbindelse kan emner som ernæring og sundhed tages op. Vi ønsker, at eleverne er med til at drage ansvar for egen sundhed i den udstrækning, det kan lade sig gøre. De forberedes også på livet i en ungdomsgruppe eller et bofællesskab, hvor det at lave mad er en naturlig og meget social del af livet.

Udgangspunkt i processen

Vores mål er at støtte det enkelte barn i sin udvikling. Det gør vi ved at være opmærksomme på, hvor barnet har behov for særlig opmærksomhed og støtte i vores daglige omgang med hinanden. Når vi oplever et barn, som helst sidder for sig selv i et hjørne, så opfordrer vi ham/hende til at gå ned med skraldespanden og omvendt, så beder vi det barn, der farer uroligt rundt, om at hjælpe med at tørre af efter opvasken.

Barnet kan ofte motiveres til at deltage gennem en let humoristisk bemærkning eller en engagerende opfordring. Målet er at støtte barnet i at overvinde sin eventuelle modstand og sjælelige tyngde, og mærke sin lyst til at deltage. Vi stiller aldrig større krav til barnet, end det kan honorere i løbet af en overskuelig tidsramme. De praktiske opgaver kommer på denne måde til at støtte barnets sjælelige udvikling.

Sundhed, kost og medicin

Barnets velbefindende er afhængigt af mange aspekter. Ved at lade hverdagen være præget af en let stemning med gode oplevelser, søger vi at stimulere barnet sjæleligt, men plejen af kroppen er også vigtig. Kroppen er det instrument, sjælen har til at spille livets melodi på, og det er vigtigt, at "instrumentet" har den rigtige temperatur helt ned i tærne og ud i fingerspidserne. Derfor er børnene klædt rigtigt på og gerne med rene naturmaterialer, der sørger for at de er varme og kan ånde frit.

Kosten er også vigtig for børnenes velbefindende. Derfor får de en alsidig kost med gode råvarer. Vi vælger fødevarer uden tilsætningsstoffer, det vil sige af økologisk og biodynamisk kvalitet, som vi tilbereder, så alle de gode næringsstoffer bevares.

For de børn, hvor det ikke er nok at arbejde med sundhed via kost eller pædagogik, har vi også mulighed for at tilbyde naturmedicin og homeopati efter den antroposofiske behandlingsmetode. På denne måde understøtter vi børnenes sundhed - instrumentets afstemning, som er grundlag for, at vi kan arbejde med indlærings- og udviklingsprocesser.

Viljen til nærvær og evnen til at handle ud fra situationen

Det at handle ud fra situationen, og forstå sammenhængen mellem en handling og dens konsekvens, er oftest utroligt vanskeligt for et udviklingshæmmet menneske.

Vi søger at træne barnet ved at vise det, hvordan hans/hendes egne handlinger har konsekvenser. Skal barnet skænke mælk og glemmer at holde begge hænder på kanden, så risikerer han at spilde, og sker det, så er han nødt til at finde en klud og tørre op. Er barnet pludselig en dag langsom til at komme i tøjet, så er de andre allerede i gang med at lege, når hun kommer ud.

Det er også vigtigt at stimulere barnets vilje til nærvær. De daglige små pligter, som at redde seng og dække bord, er en hjælp til dette. Her fastholder vi barnets koncentration i en kortere eller længere periode, og barnet lærer at færdiggøre en proces.

Det er meget vigtigt for barnet at opleve, at det yder noget for det sociale fællesskab i gruppen. Alle

de daglige små pligter, uanset hvad det måtte være, er af stor betydning for helheden. Vi kan se, hvordan det skaber glæde, når barnet oplever at bidrage og motiveres til nye udfordringer.

En stille stund

I løbet af dagen er der plads til, at barnet kan få en "stille stund" med en medarbejder. Her giver vi os god tid til at lytte til barnet og tale med barnet på det niveau, det befinder sig på. Et barn uden sprog har måske brug for, at vi ser i en bog eller et fotoalbum sammen, eller at vi synger en sang. Et andet barn har brug for at være på sit værelse og tegne, spille et spil eller blive hjulpet ind i en leg. Medarbejderne har forståelse for, at barnet ikke altid kan udtrykke ønsker og behov, og at netop en sådan "stille stund" kan give barnet en vigtig følelse af at blive værdsat og respekteret.

De stille stunder er også med til at give barnet en større selvtillid og mulighed for at udvikle sin personlighed. Vi ønsker at give barnet mod og lyst til at realisere egne ideer og ønsker. Vi gør meget for at imødekomme de ønsker, børnene udtrykker. Det kan være et barn, som beder om pizza til sin fødselsdagsfest i stedet for lagkage, et barn, som giver udtryk for, at hun gerne vil hjælpe med at passe og fodre heste eller et andet barn, som ikke ønsker at bruge ble længere, og begejstret viser, at det virkelig kan klare sig uden. Medarbejderne er opmærksomme på, at de ikke overtager barnets eget initiativ, men skaber plads til, at barnet selv kan udtrykke, hvad det vil.

Iagttagelse, begejstring og levende forestillinger

Det udviklingshæmmede barn har ofte ubalance i sine sanser, og har svært ved at iagttage og fornemme omverdenen. Derfor gør vi meget ud af at vække sanserne.

Vi tager på vandreture i naturen, hvor børnene opfordres og hjælpes til at bemærke dyrene, traktoren på marken, fuglen i reden, de første erantis, som kigger frem. De mærker på stenen, på kornet, kaster efterårsbladene op i luften, går på bare tæer i sandet osv.

Vi arbejder med at opbygge evnen til at danne levende forestillinger ved at medarbejderne fortæller historier og opfordrer børnene til selv at fortælle om deres oplevelser og tanker. Medarbejdernes engagement er med til at vække barnets begejstring for verden omkring sig.

I forbindelse med årstidsfesterne er børnene med til at finde ting i naturen: blade, kastanjer, blomster etc. På den måde søger vi at vække og stimulere deres fantasi og forestillingsevne i forhold til, hvad der skal ske. Ofte er det for eksempel tegn på, at det snart er Skt. Mikælsfest, når der ligger kastanjer på årstidsbordet.

I hverdagen er børnene altså optaget af det, som sker omkring dem og som involverer alle deres sanser. Det er sjældent, at vi ser fjernsyn eller hører radio, fordi det i modsætning til aktiviteter med andre og med ting omkring sig, passiviserer børnene. De bliver fysisk passive, når de sidder stille og ser eller lytter og de bliver psykisk passive, fordi de blot ser og hører, men ikke selv er aktivt involveret eller deltagende.

Den gode stemning med plads til samtale og humor

At kunne begå sig værdigt overfor sig selv og andre betyder også at have gode vaner. Når vi spiser sammen, gør vi meget ud af, at bordet er pænt dækket. Vi venter på hinanden, beder om tingene, rækker videre osv. Inden vi begynder måltidet siger vi et lille bordvers, for at vække barnets opmærksomhed. Børnene lærer at spise med kniv og gaffel og at smøre deres egen mad. Dette kræver store anstrengelser, men også stor glæde, når det lykkes. Når alle har spist færdigt, tager alle omkring bordet hinanden i hænderne og vi siger tak for mad. På den måde vil vi vise respekt for maden, og for dem, der har lavet den. Derefter kan alle forlade bordet i ro og fred.

Når børnene har det godt, holder de af at fortælle om det, de oplevede i skolen, og hvad der ellers rører sig i dem. Er det lidt problematisk at få tingene sagt, kan det ofte hjælpes på vej med humor. I det hele taget, så prøver vi at lade humoren være en vigtig del af hverdagen, fordi den bidrager til et lyst syn på tilværelsen.

Ved passende lejligheder hilser vi også på børnene ved at give dem hånden. Således giver vi barnet kompetencer, som er med til, at det også kan begå sig udenfor Marjatta.

De sjove og fantasifulde oplevelser

Det udviklingshæmmede barn kan ofte vækkes med humor. Derfor skal barnet have sjove og fantasifulde oplevelser.

Weekenden er et oplagt tidspunkt til at bryde med hverdagen. Der arrangeres lørdagsaktiviteter, hvor børnene, på tværs af grupperne, kan vælge sig en aktivitet ud fra egen interesse. Det kan være at tage ud at svømme, bage, spille musik, lave drama, flyve med drager m.m.

Vi tager også på vandreture, cykelture og vi arrangerer fælles udflugter for flere bo-grupper, hvor vi for eksempel tager til Zoologisk Have, i Cirkus eller Tivoli. Nogle fredagsaftener i vinterhalvåret viser vi film for børnene i spisestuen.

Med jævne mellemrum opfører eleverne skuespil for hinanden eller vi indbyder folk udefra til at optræde. I vinterhalvåret hører vi koncerter, hvor selv de mindste børn formår at sidde stille og lytte. Vores krav til de fælles kulturelle oplevelser er, at de skal have høj kunstnerisk kvalitet og rumme autencitet og glæde.

Den røde tråd i tilværelsen

Marjatta er et livslangt opholdstilbud. Det, som børnene lærer og oplever i deres hverdag, kan i forvandlet form genkendes i voksenlivet: de gode vaner, sige goddag/farvel med et håndtryk, deltage i morgensamling, sidde ordentligt ved bordet og tage del i årstidsfester.

Vi markerer hver årstid med årstidsfesterne. Her gør vi meget ud af, at give naturens stemning videre til barnet. Hver gruppe har et lille årstidsbord, som løbende giver et smukt indtryk af årstiden. Bordet pyntes med en dug og med kastanjer, blade, krystaller, blomster, lys, små figurer, smukke kunstkort etc. alt efter årstiden. Herigennem vækkes barnets interesse for årstiden og det får en fornemmelse for, hvad der foregår ude i naturen. Målet er at give barnet en inderlig oplevelse af sig selv i verden og en oplevelse af "den røde tråd" i tilværelsen.

Derfor går vi også tur med børnene til gården og mejeriet, hvor de ser, hvordan "de store" arbejder med malkning og produktion af den mælk og ost, som de spiser til hverdag. Det giver børnene mulighed for at opleve sammenhængen mellem deres hverdag og fremtiden: "Når jeg bliver stor, vil jeg også arbejde på gården".

En årligt tilbagevendende begivenhed er barnets fødselsdag. De fleste børn forbinder deres fødselsdag med årstiden; har man fødselsdag den 10. januar, så ved man godt, at det er koldt og mørkt udenfor, og at det først er efter jul. Børnene fejres med gaver, lys og lækkerier, enten på Marjatta eller hjemme. De inviterer kammeraterne fra klassen eller fra de andre grupper. Det, at være en del af en børnegruppe indebærer, at hvert enkelt barn, som selvstændigt menneske, skal lære at deltage i det sociale fællesskab, tilegne sig kompetencer, have mulighed for at overskride egne grænser og for at udvikle selvstændighed og ansvar.